

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 5. novembra 1890.

Obseg: Naznanilo in razglas. — Naznanilo. — O slamoreznicah. — Razne reči — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične .1. dne januarija 1891. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaĉu izuĉil za kovaškega pomoĉnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni uĉenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložit:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenji, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomoĉnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca junija 1891. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihĉe brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplaĉen, vsak uĉenec si ima za šolski ĉas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo uĉenci za majhno plaĉo v šolski hiši.

Uĉenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izuĉenih kovaĉev in zdravnikov kopitnih bolezní, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mescvniĉ, zato rej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovaĉa in živinskega in mesovnega oglednika.

Janez Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis

zaĉasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 28. in 29. decembra t. l., in sicer: 28. decembra skušnja iz podkovstva za kovaĉe, kateri niso obiskovali podkovske šole. 29. decembra pa za uĉence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovaĉi, kateri se hoĉejo podvreĉi tej skušnji, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dne 4. novembra 1890.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

O slamoreznicah.

Kmetijski napredek se ne da v deželi kar hipoma utrditi, treba je ĉasa, potrpljenja ter neumornega delovanja. Pridobitev uda kmetijski družbi pomeni vselej

napredek za kmetijstvo, če ne precej, pa vendar čez nekaj let. Mnogo je pridobljeno, kadar kmetovalec prične „Novice“ brati: vsebina njih omaje mu njegovo starokopitnost v marsičem ter jo za vedno pokoplje. Veselje je opazovati, kako čim dalje bolj naši gospodarji napredujejo. Še pred desetimi leti so bili pri nas kmetijski stroji le redki, a danes jih pokupijo naši gospodarji toliko, da smemo trditi, da je napredek glede rabe kmetijskih strojev prav zelo velik. Tri vrste strojev je, katere gospodarji naši radi kupujejo: Slamoreznice, mlatilnice ter žitne čistilnice. Uže dlje časa nismo v našem listu nič pisali o strojih, kar pa nikakor ni prav, ker smo s tem zanemarjali precej važno reč. Naši gospodarji niso še posebno vajeni strojev, zato pa naredijo že ob kupu marsikatero napako. Za danes hočemo pisati o slamoreznicah. Predno kupiš slamoreznico ali sploh kateri stroj, vprašaj sam sebe, kaj hočeš s strojem. S strojem si hočemo dela prihraniti, ali z drugimi besedami: hitreje delati. Veči če je stroj, več dela lahko z njim opraviš. Velik stroj pa potrebuje za gibanje tudi večje sile, katere moraš imeti na razpolaganje. Sile, ki gonijo stroje, so

troje: Parna, živalska in človeška sila. Po tem so tudi stroji narejeni. Ne kupuj nikdar stroja ki je narejen za gepelj, ako ga misliš z rokami goniti. Trgovci ti bode sicer prigovarjali, a ne veruj mu, njemu je le do tega, da stroj proda. Kadar veš, kakšen stroj hočeš imeti

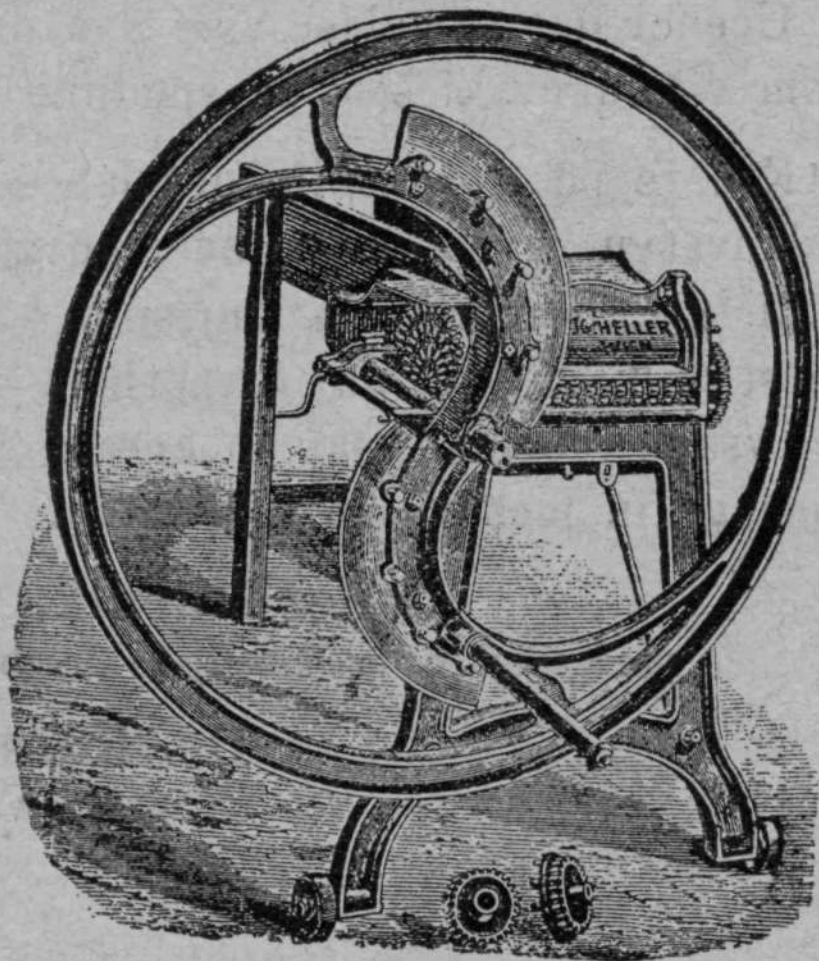
izberi si pri trgovci takega in ne pritiskaj s ceno. Dober stroj stane dober denar. Fabrik za kmetijske stroje je polno, a še več trgovcev, ki s takimi stroji kupčujejo. Vsak hoče imeti kaj dobička, katerega pa more vendar le kmet plačati. Dober stroj pa tudi tovarnarja precej stoji, zato ti ga ne more ceno dati. Ako pa vendar stroj dobiš neprimerno ceno, prepričan bodi, da je narejen iz slabe robe. Stroje sedaj prav radi mažejo z barvo, zato da zamažejo slab les ter malovreden grodelj; iz tega vzroka dobro preglej stroj, predno [ga kupiš. Železna kolesa, poskusi s trkanjem, če niso ubita ali če nimajo votlin itd. Vse to pa seveda velja o strojih po nizki ceni ter od neznanih tovarnen ali trgovcev. Imamo pa tovarne, ki pošteno delajo, zato pa tudi nimajo ravno nizkih cen, kar naj te pa nikar ne straši. Ako za stroj 5 do 10 gld. več daš, mogel ga bodeš tudi toliko več let rabiti. Naši

gospodarji sedaj prav pogosto kupujejo slamoreznice. Ti stroji so sedaj precej zboljšani, rajši tečejo, režejo bolj na dolgo ter imajo razen tega še podnožke, s katerimi si pomaga človek goniti in valjarje, kateri slamo privlačujejo v stroj. Slamoreznice so na prodaj od 30 do 100 in še po več goldinarjev. Velike se gonijo s parno ali pa živalsko silo. Pri nas kupujejo naši gospodarji le take na roko.

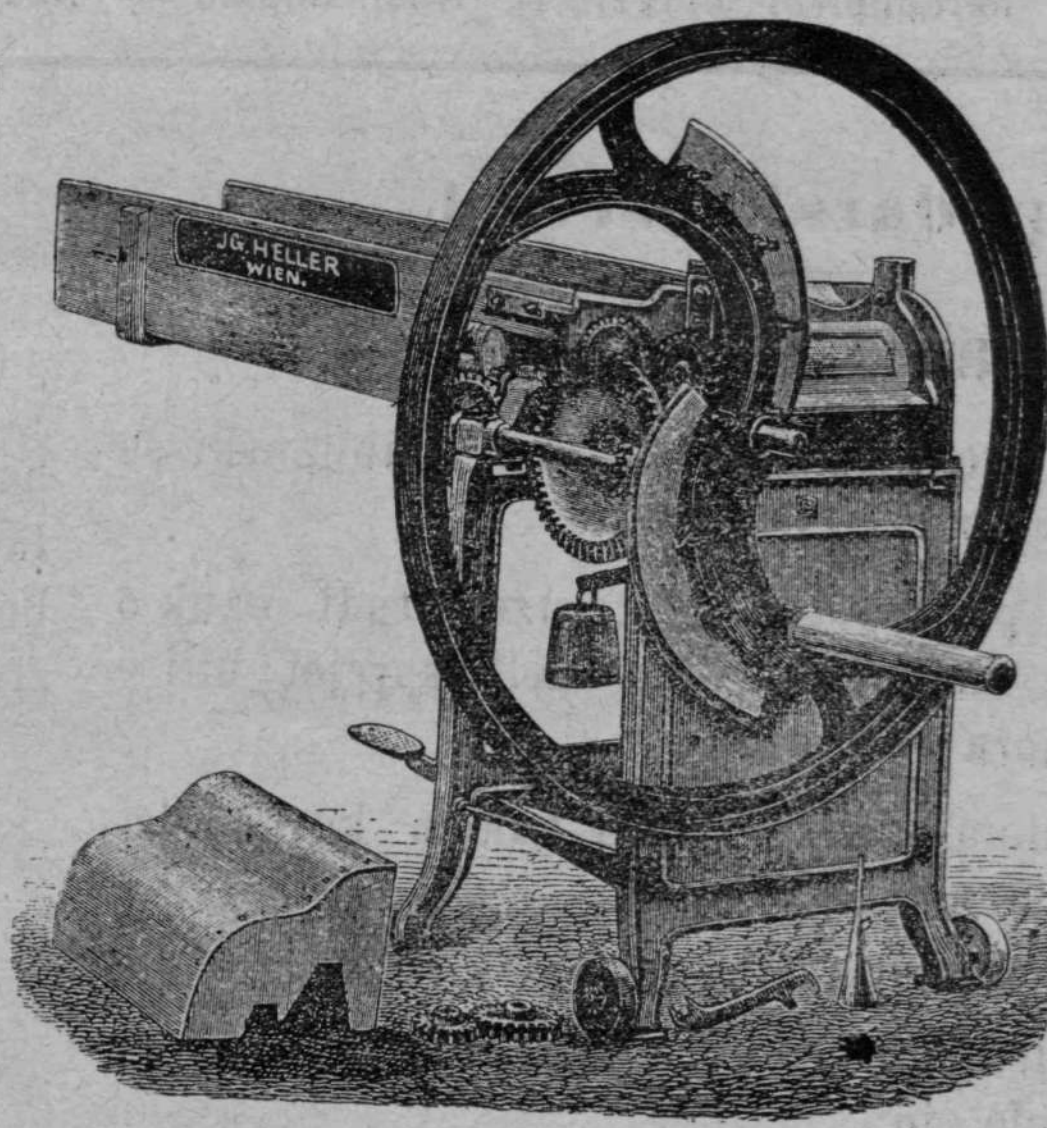
Pri slamoreznici naj bodeta dva človeka: eden ki kolo vrti, drugi, ki napravlja slamo in jo k stroju podaja. Tema delavcema moramo plačati enoliko, ako gonita majhen ali pa velik stroj. Kupimo zatoraj primerno velik stroj, kateri se da brez posebnega truda goniti, narezali bomo z njim veliko več slame v istem času, kakor z majhnim, in delo nas bode ravno toliko stalo.

V pridejanih podobah so narisani nekateri novejši slamorezni stroji. Podoba 1. kaže stroj, ki ima 12 palcev široko odprtino, skozi katero prihaja slama pod nože,

ima veliko kolo na omah ter reže slamo v štirih dolžinah. Slamoreznica na podobi 2 je dunajska iznajdba, sicer iste velikosti kakor prva, pa nam vendar ta bolj ugaja, ker se dajo mala kolesa vsa pokriti in ima podnožke. Oboji takistroje stojepo 85 gld. Posebno opozarjamo naše gospodarje, ki so v stanu kaj več utrpeti za stroj na onega, ki ga

Podoba 1.

Podoba 2.

kaže podoba 3. To je dunajski stroj z imenom „Vindobona“, ima podnožke, verižno pripravo ter napravo, ki hitro ustavi ves stoj. Podnožki so kaj pripravi. Tisti, ki goni stroj, ima precej dela, a oni, ki uravnava slamo, ima dokaj laži posel. Ker pa pri vlaganji slame v ta stroj pomaga tudi verižna priprava, zato vlagalec lahko prvemu pomaga o priliki s podnožki stroj goniti. Vedno to seveda ni mogoče, ker mora hoditi po slamo, precej časa vendar lahko pomaga. Razen tega ima stroj „Vindobona“ tudi pripravo, s katero se da na mah ustaviti, kar je tudi dobro, in to posebno ob kaki nevarnosti ali nesreči. Ta stroj stoji 105 gld. in je drugače tako velik, kakor prva dva. Stroje te vrste prodaja Ig. Heller na Dunaji, Heller je izdal svoj cenik tudi v slovenskem jeziku in ga rad pošlje zastoj vsakemu, kedor se oglasi. Gori navedene cene so posnete iz njegovega cenika, kedor pa kak stroj naroči potom naše kmetijske družbe,

dobi ga pa skoraj za $\frac{1}{5}$, to je za 18% ceneje, ako ga precej plača.

Razne reči.

* Kako špargelj dolgo časa ohraniti dober. Špargelj se da veliko dni, pa tudi nekatere tedne prav gotovo ohraniti dober. Če ga denemo v klet ali hram ter ga pokrijemo z vlažnim peskom. Predno ga damo kuhati, treba ga je le obrisati in peska očistiti. Ni pa prav shranjenega imeti v vodi.

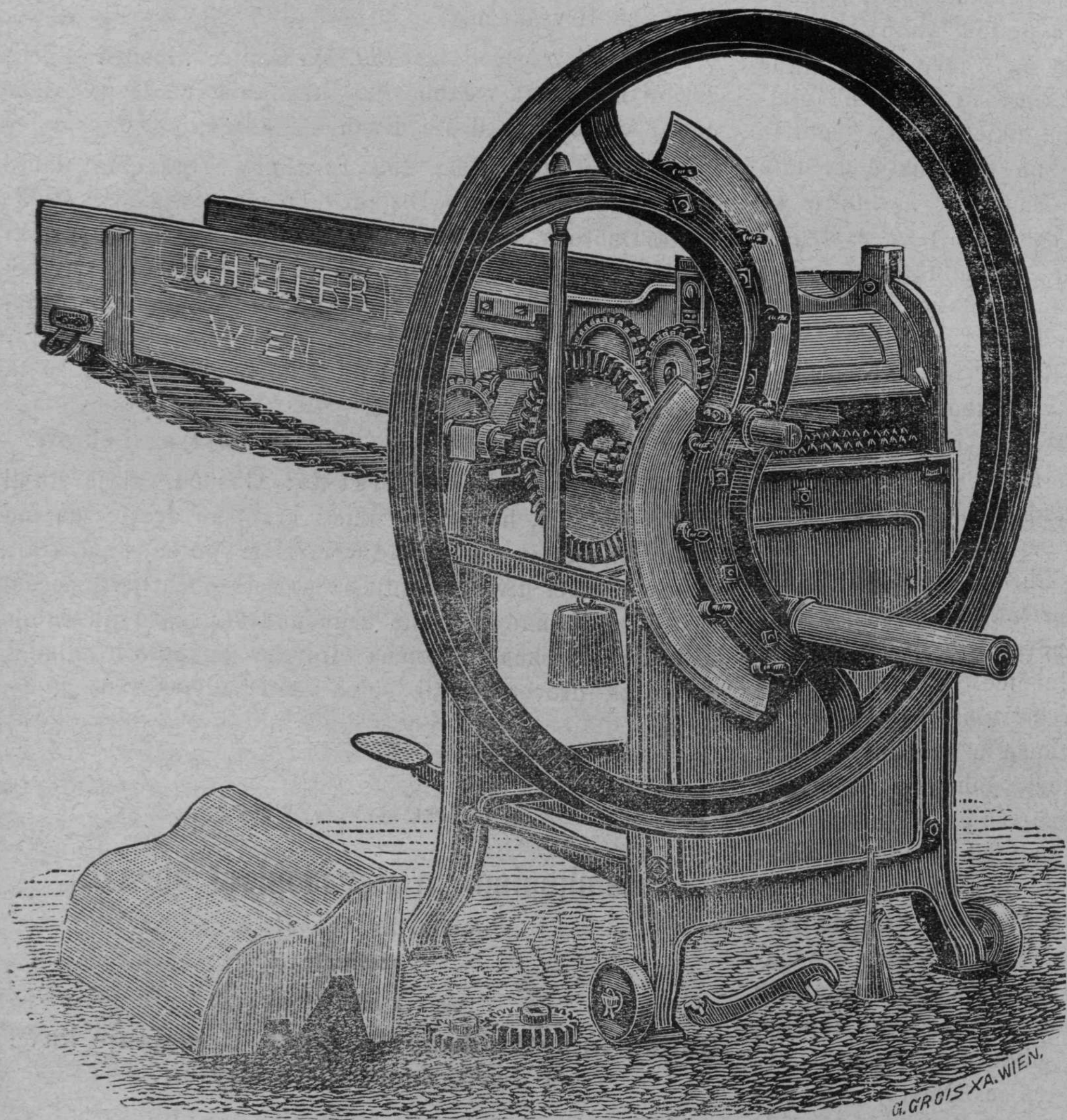
* Zimska glavnata salata prav dobro prezimi, ako močne sadike vsadiš uže meseca oktobra ali novembra v grede. Taka salata prezimi brez odeje prav dobro, ako je prave vrste, in imaš jo pomladi 2 do 3 tedne poprej, nego ono, katero šele pomladi sadiš.

* Sinice in sadno drevje. Med najkoristnejše ptiče smemo šteti sinice. Le opazuj, kako pridno iščejo po drevji mrčesov, ličnik, jajec itd. Največ nam pa koristijo po zimi, kadar je drevje golo in laže dobivajo ljube si hrane. Da sinice privabiš na vrte in sadovnjake, pritrdi na nekatera drevesa smrečjih vej. Čuditi se je,

kako rade iztikajo po takih krajih, koder vidijo kaj zelenega, zato pa s takega vrta celo zimo ne izginejo.

* Ako hoče kedo vzgojiti novo vrsto jabolk ali hrušek, mora sejati peške sadja te vrste. Mnogo iz pešk vzraslih divjakov ima les kakor žlahtno sadje, zato se je od njih dobrega sadu nadejati. Predno pa taki divjaki rode, preteče pa 12 do 15 let. Hočeš li kmalu spoznati sad, vzemi uže od letnika cepič ter ga cepi na starejšo podlogo. Tak cepljenec ti kmalu rodi, zlasti, ako ga k temu siliš na razne načine, na pr. ako veje proti tlom privežeš i. t. d.

* Kako ohraniti rože čez zimo. Pri nas še marsikdo ne ve, da požlahtnjene vrtnice ne prebijejo zime, ako niso zavarovane proti mrazu. Mrazu jih pa zavaruješ, ako pripogneš krono do tal, če jo z vejevjem in listjem pokriješ ter zaspeš s prstjo. Da laže tako spraviš krono, obreži jo uže jeseni. Tako zavarovane rože se prav dobro obdrže tudi v najhujši zimi.

Podoba 3.

* Listne uši po rožah v sobi. Prijatelju rož je res neprijetno, ako mu listne uši onesnažijo rože ter ovirajo njih rast. Listne uši izvale se iz majhnih jajec, katerih oko niti ne vidi, in se neverjetno hitro razplode. Omij prav dobro ves les rože, predno jo od zunaj preneseš v sobo, in sicer s precej trdo ščetjo in z močno, 40° R. toplo milnico (žajfnico). S tem pokončaš vsa jajca.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 189. vprašanje: Gospod profesor M. Hostnik iz Rylskega na Ruskem odgovarja na gorjenje vprašanje glede solnčnic to le: Pri nas v Rusiji ima solnčnica (*helianthus annuus* L.) velik pomen. Iz semena delajo jako ukusno olje, ki ima pri velikem številu postov v Rusiji veliko vrednost, kajti pravoslavna